

De tweede pensioenpijler in beeld

FSMA

AUTORITEIT
VOOR FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

AUTORITÉ
DES SERVICES
ET MARCHÉS
FINANCIERS

Aanvullende pensioenen toegelicht
Situatie op 1 januari 2019

Voorwoord

Geachte lezer,

Wij stellen u hierbij de tweede editie voor van 'De tweede pensioenpijler in beeld'.

Hierin vindt u een aantal kerngegevens over de aanvullende pensioenen in België.

Een 'aanvullend pensioen' of 'tweede pijler-pensioen' is het extra pensioen dat een persoon bovenop het wettelijk pensioen opbouwt in het kader van zijn loopbaan als werknemer of zelfstandige.

Meer informatie omtrent uw eigen aanvullend pensioen vindt u op www.mypension.be.

Bent u weinig vertrouwd met aanvullende pensioenen, dan kan u de [Q&A over aanvullende pensioenen](#) raadplegen op de FSMA-website. Daarin vindt u een antwoord op een aantal vaak gestelde vragen over de 'tweede pensioenpijler'.

Methodologie en scope

BRON

De gegevens in dit overzicht zijn afkomstig van de **databank 'DB2P'**. DB2P verzamelt gegevens over de pensioenplannen waarbij personen als werknemer of zelfstandige zijn aangesloten. Ook pensioenplannen waarbij men nog is aangesloten op basis van een vroegere job, zijn in de databank opgenomen. Deze gegevens worden door DB2P ter beschikking van de burger gesteld via Mypension.be.

TIMING

De cijfers in dit overzicht hebben betrekking op **1 januari 2019**. Aan de basis liggen de gegevens, zoals die door de pensioeninstellingen (verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen) uiterlijk op **31 augustus 2019** in de databank werden geregistreerd.

NIEUW!

Voor de eerste keer worden gegevens met betrekking tot het nieuwe aanvullende pensioenproduct voor zelfstandigen actief als natuurlijk persoon ('VAPZNP') opgenomen.

OUT OF SCOPE

De cijfers in dit overzicht hebben geen betrekking op het Vrij Aanvullend Pensioen voor Werknemers ('VAPW'). Voor deze categorie van aanvullende pensioenproducten werden immers nog geen aangiftes in DB2P geregistreerd met betrekking tot 1 januari 2019.

Wij wensen uitdrukkelijk **Sigedis**, de beheerder van de databank DB2P, te bedanken omdat het zonder hun gewaardeerde medewerking onmogelijk zou geweest zijn dit overzicht op te stellen.

Kerncijfers

Een **aanvullend pensioen** is het extra pensioen dat een persoon bovenop het wettelijk pensioen opbouwt in het kader van zijn loopbaan als werknemer of zelfstandige. De aanvullende pensioenen worden ook wel de *tweede pensioenpijler* genoemd.

3.759.000

personen zijn aangesloten bij een aanvullend pensioenplan

€ 85,6 miljard

is het totaalbedrag aan verworven pensioenreserves dat aangeslotenen al hebben opgebouwd

Een stijging van 2% tegenover 2018

Een stijging van 6,5% tegenover 2018

De manier waarop het aanvullend pensioen is georganiseerd, hangt nauw samen met het professioneel statuut.

Werknemers genieten vaak een aanvullend pensioen via hun werkgever of bedrijfssector.

Zelfstandigen kunnen een aanvullend pensioen opbouwen op individuele basis via het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (VAPZ), als zelfstandige bedrijfsleider of binnen het Vrij Aanvullend Pensioen voor de Zelfstandigen actief als Natuurlijk Persoon (VAPZNP).

28 verzekeraars

en
176 IBP's
beheren aanvullende pensioenen

Het beheer van een aanvullend pensioenplan moet verplicht worden toevertrouwd aan een **pensioeninstelling**. Dit kan een **verzekeringsonderneming** zijn of een pensioenfonds (ook instelling voor bedrijfs-pensioenvoorziening of **IBP** genoemd).

3.759.000 aangeslotenen

3.759.000 personen zijn aangesloten bij een aanvullend pensioenplan.

Een aangeslotene kan een aanvullend pensioen opbouwen:

- als werknemer en/of
- als zelfstandige.

Bouwt aanvullende pensioenrechten op				
Jaar	als werknemer	als zelfstandige	als werknemer en zelfstandige	TOTAAL
2016	3.067.452	363.469	168.622	3.599.543
2017	3.124.052	368.122	183.096	3.675.270
2018	3.194.411	364.105	196.938	3.755.454
2019	3.187.040	363.148	208.779	3.758.967

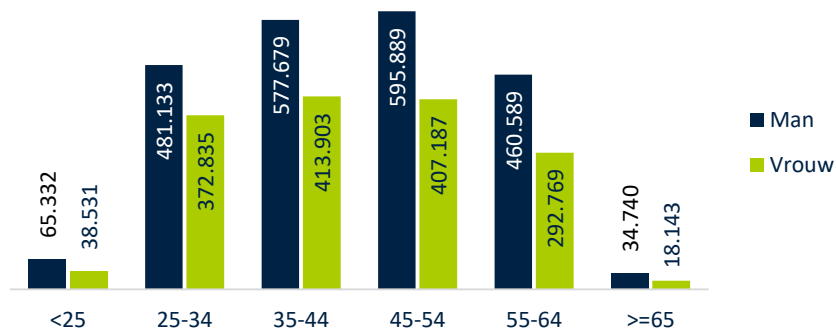

De verhouding tussen de professionele statuten blijft overheen de jaren constant

AANGESLOTENEN

Wanneer in dit overzicht gesproken wordt over 'aangeslotenen' gaat het over **unieke individuen**, tenzij anders vermeld. Een persoon wordt in dat geval slechts één keer geteld, ook al bouwt hij/zij pensioenrechten op in verschillende pensioenplannen.

Aangeslotenen volgens leeftijd en geslacht*

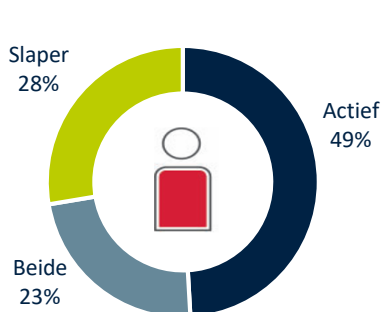

*Aangeslotenen waarvoor in de databank geen geslacht werd gerapporteerd, worden niet opgenomen in deze grafiek. Het gaat om 237 aangeslotenen.

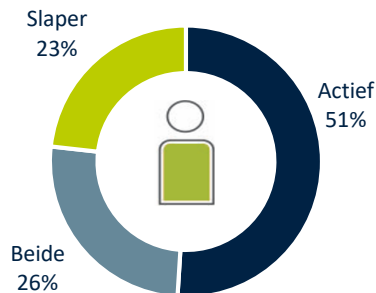
Actieve aangeslotenen en slapers

Niet alleen wie **actief** tewerkgesteld is, kan 'aangesloten' zijn bij een aanvullend pensioenplan. Een werknemer kan ook nog bij een pensioenplan aangesloten zijn op basis van een voorgaande job. Hij wordt dan een '**slaper**' genoemd binnen dat plan. Bij de zelfstandigen wordt een aangeslotene 'slaper' wanneer er geen enkele bijdrage in het kader van het pensioenplan werd betaald in de loop van het voorgaande jaar.

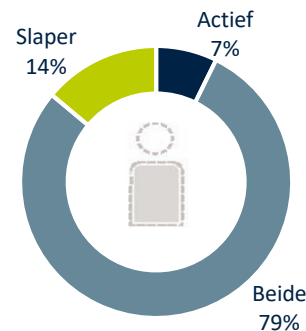

Bouwt rechten op als:

werknemer

zelfstandige

werknemer en zelfstandige

Wat betekenen deze cijfers in verhouding tot de ganse beroepsbevolking?

Ca. 75% van de totale beroepsbevolking is aangesloten bij een aanvullend pensioenplan, als actieve en/of als slaper

Ca. 61% van de actieve werknemers tot 65 jaar is actief aangesloten bij een aanvullend pensioenplan voor werknemers

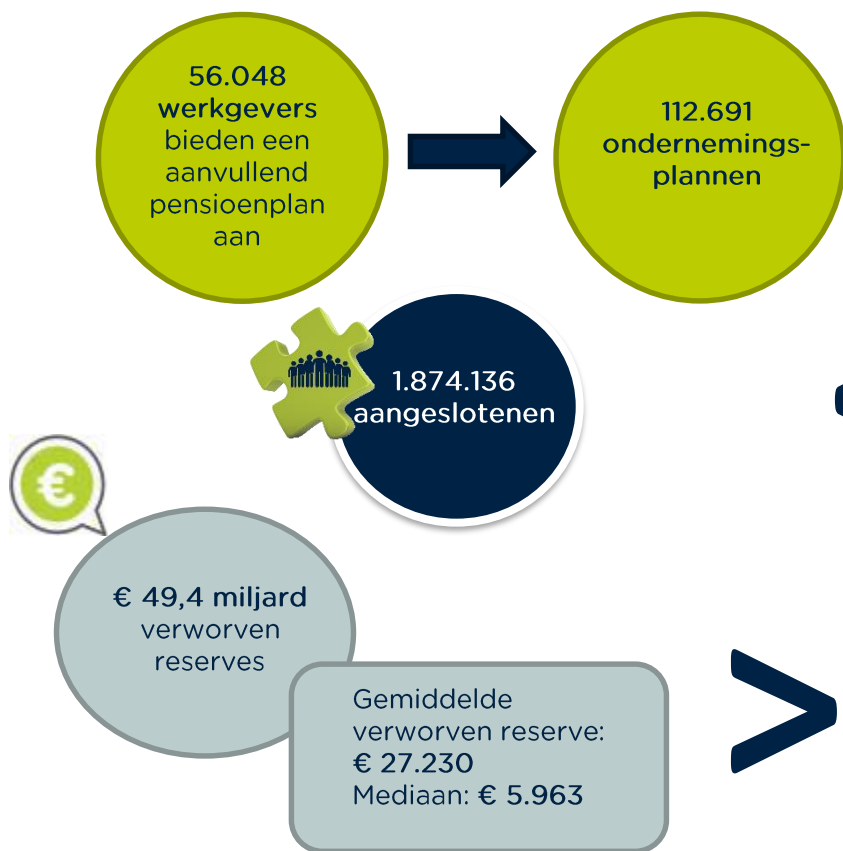
Ca. 57% van de actieve zelfstandigen in hoofdberoep tot 65 jaar is actief aangesloten bij een aanvullend pensioenplan voor zelfstandigen

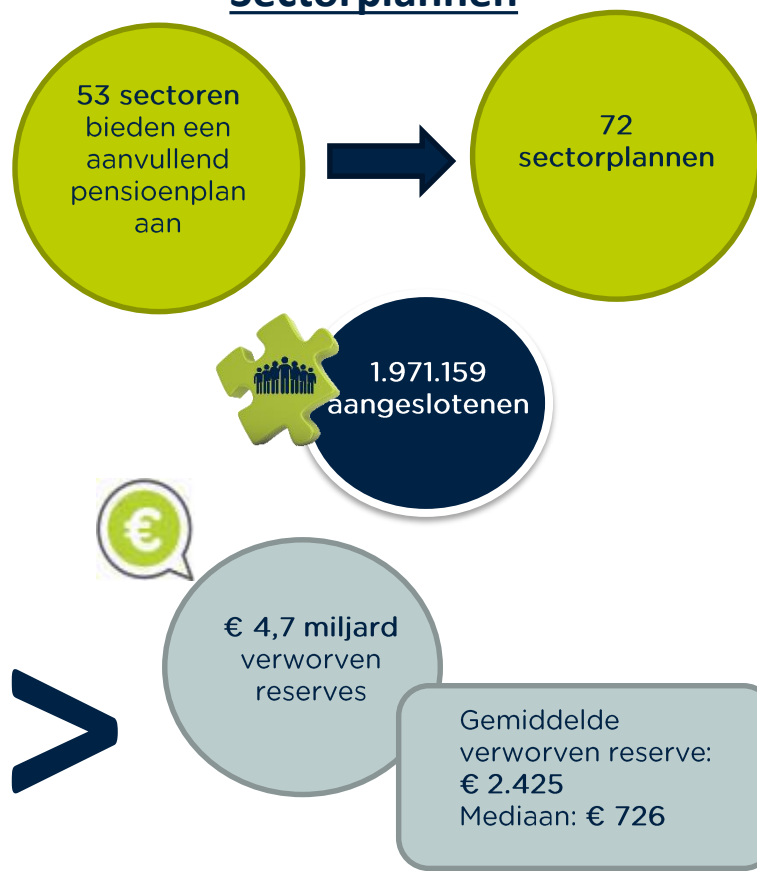
Pensioenplannen voor werknemers*

Het initiatief voor de opbouw van een pensioenplan voor werknemers gaat meestal uit van de **werkgever**. Heel wat werkgevers hebben een pensioenplan ingevoerd voor alle of een deel van de werknemers van hun onderneming. In dat geval spreekt men van een **ondernemingsplan**. Daarnaast kan het initiatief ook uitgaan van een **bedrijfssector**. In dat geval geldt het pensioenplan voor de werknemers van een hele sector. Dit heet een **sectorplan**.

Ondernemingsplannen

Sectorplannen

<

> > >

* Bij deze cijfers wordt enkel rekening gehouden met werkelijke pensioentoezeggingen en dus bijvoorbeeld niet met pensioenreserves opgebouwd binnen de onthaalstructuur.

Pensioenplannen voor werknemers, per type

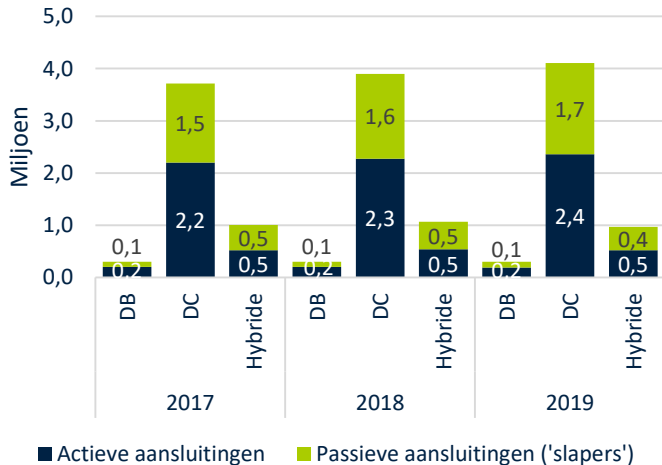
Hoeveel aanvullend pensioen een werknemer uiteindelijk ontvangt, hangt onder meer af van het type pensioenplan.

DB ('Defined Benefit'/'Pensioentoezegging van het type vaste prestaties'): bij dit type belooft de werkgever of de bedrijfssector een welbepaald aanvullend pensioen, bijvoorbeeld een percentage van het laatste salaris. Dit pensioen wordt vooraf vastgelegd in het pensioenreglement. Het is dus de werkgever of de bedrijfssector die het beleggingsrisico draagt.

DC ('Defined Contribution'/'Pensioentoezegging van het type vaste bijdragen'): bij dit type wordt geen vast eindresultaat beloofd, maar enkel de betaling van bijdragen. Hoeveel het aanvullend pensioen uiteindelijk zal bedragen bij pensionering, is op voorhand niet geweten. Het aanvullend pensioen hangt af van hoeveel bijdragen er betaald worden, hoe lang er wordt gespaard en hoeveel rendement de beleggingen opbrengen. Het beleggingsrisico ligt met andere woorden bij de werknemer. Werknemers kunnen wel genieten van een wettelijk gewaarborgd minimumrendement, op dit ogenblik 1,75% voor actieven en 0% voor slapers.

Hybride plannen: dit type van pensioenbelofte vertoont kenmerken van zowel een DB- als een DC-plan.

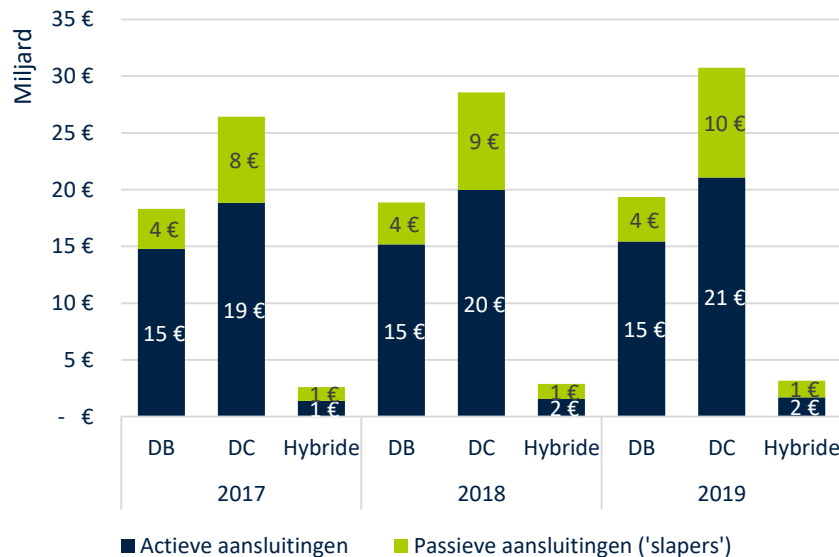
Aantal aansluitingen*

Het aantal aansluitingen bij pensioenplannen van het type DC (76%) ligt veel hoger dan bij plannen van het type DB (6%).

Op vlak van de verworven reserve is het verschil tussen beiden veel minder groot (DC 58% en DB 36%).

Bedrag verworven reserve

* Het aantal 'aansluitingen' betreft geen unieke aangeslotenenen. Eén individu kan aangesloten zijn bij meerdere plannen en wordt dan meerdere keren geteld.

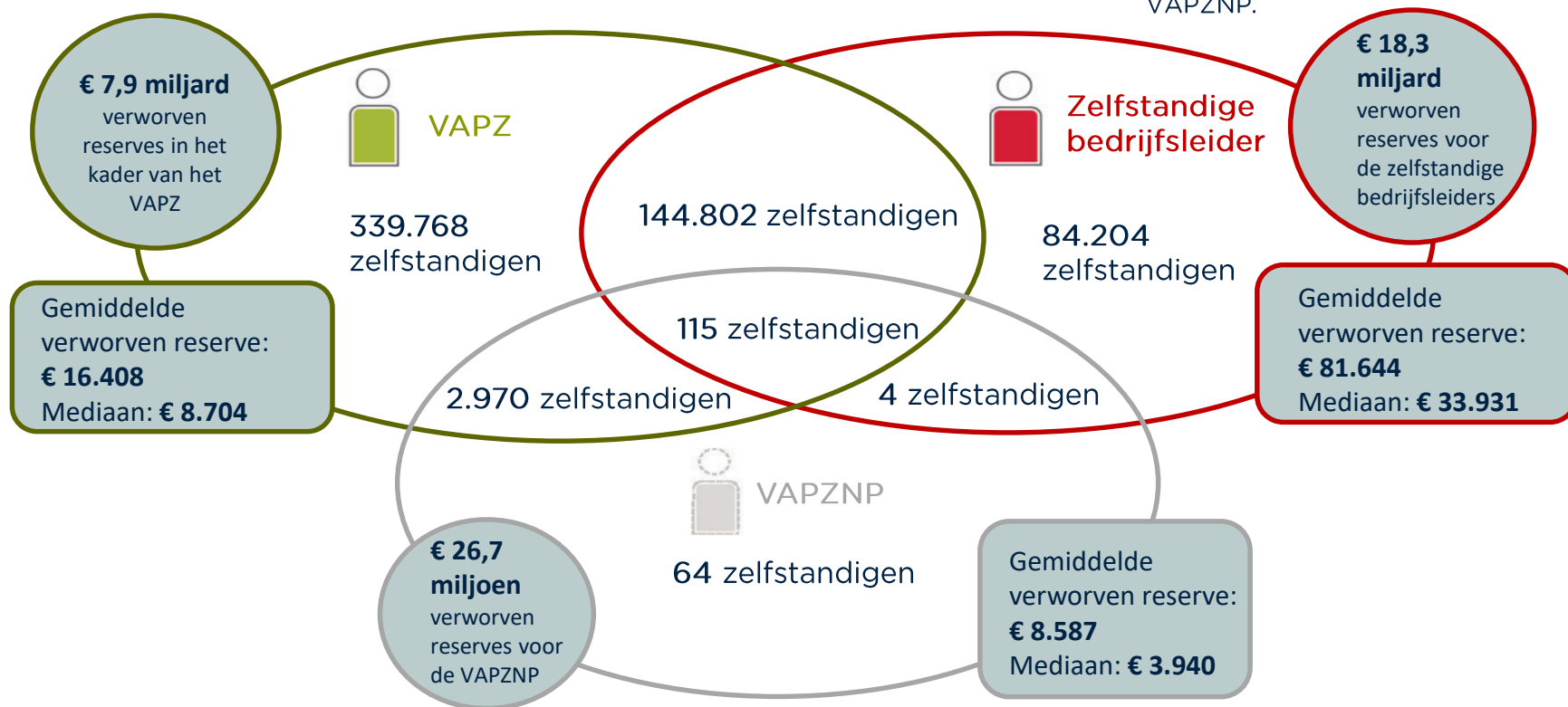

Pensioenplannen voor zelfstandigen

 Een zelfstandige kan op individuele basis een aanvullend pensioen opbouwen via het 'Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen' (VAPZ). **487.655 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op in het kader van het VAPZ.

 Als een zelfstandige het statuut heeft van een **zelfstandige bedrijfsleider**, bv. als zaakvoerder of bestuurder in een vennootschap, kan de onderneming voor hem een aanvullend pensioen opbouwen. **229.125 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op als zelfstandig bedrijfsleider.

 Nieuw is dat zelfstandigen die hun professionele activiteit niet in een vennootschap uitoefenen sinds 1 juli 2018 de mogelijkheid hebben om een pensioen bijeen te sparen via het Vrij Aanvullend Pensioen voor de Zelfstandigen actief als Natuurlijk Persoon ('VAPZNP'). **3.153 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op in het kader van het VAPZNP.

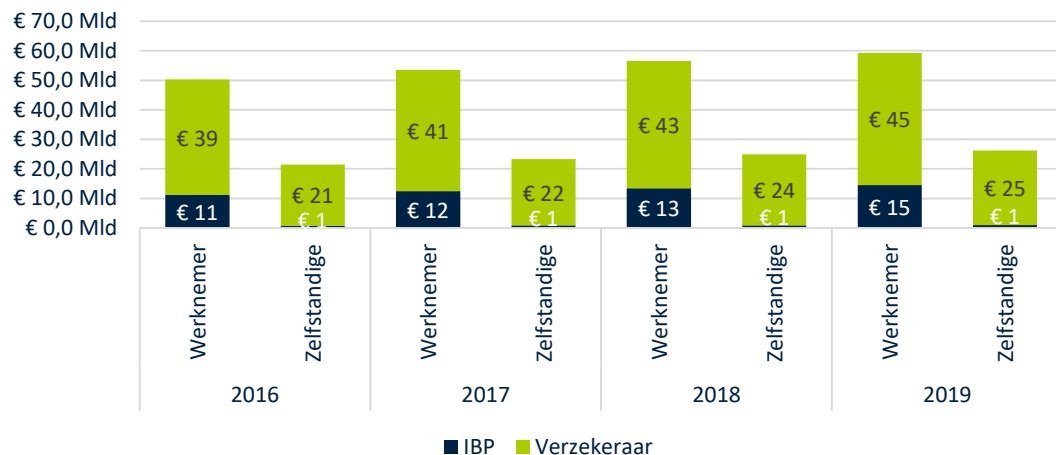
€85,6 miljard verworven pensioenreserves

De **verworven reserve** is het bedrag aan pensioenreserve dat een aangeslotene op een bepaald ogenblik tijdens zijn loopbaan al heeft opgebouwd en dat verworven is. Wanneer de aangeslotene uit dienst treedt, kan hij dit bedrag overdragen naar een andere pensioeninstelling. De pensioenreserves komen neer op een totaalbedrag van **85,6 miljard euro**.

Verworven reserves	Werknemer		Zelfstandige		TOTAAL	
	Absolute cijfers	Procentueel	Absolute cijfers	Procentueel	Absolute cijfers	Procentueel
IBP	14.555.799.857,33	25%	934.918.650,27	4%	15.490.718.507,60	18%
Verzekeraar	44.759.392.380,66	75%	25.308.766.562,92	96%	70.068.158.943,58	82%
Totaal 2019	59.315.192.237,99	100%	26.243.685.213,19	100%	85.558.877.451,18	100%

Verworven reserve

70% van de verworven reserves wordt opgebouwd door werknemers en 30% door zelfstandigen. De verhoudingen tussen de professionele statuten blijven stabiel in vergelijking met 2018, ook al is er bij de zelfstandigen sprake van een nieuw pensioenproduct (VAPZNP).

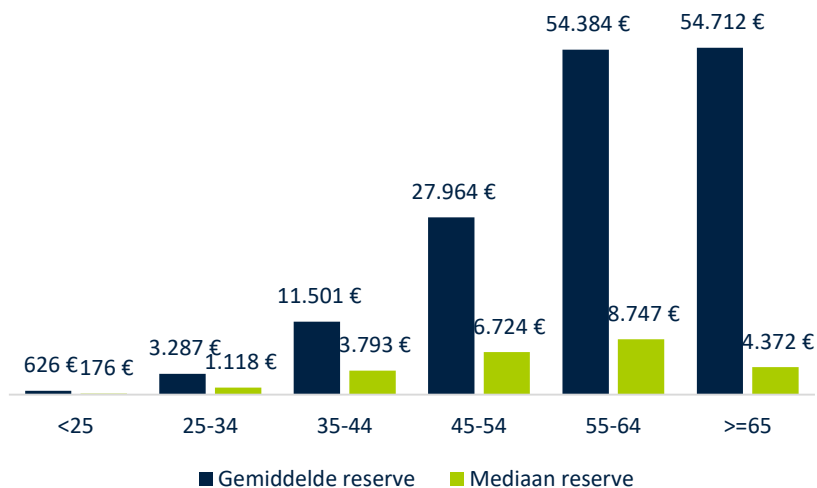
GEMIDDELDE VERWORVEN RESERVE

Wanneer in dit overzicht cijfers omtrent de gemiddelde verworven pensioenreserve worden meegedeeld, hebben deze cijfers enkel betrekking op **aangeslotenen die pensioenreserves hebben opgebouwd**. 36.739 (of 1%) van het totaal aantal aangeslotenen hebben op 1 januari 2019 **geen pensioenreserves** opgebouwd en beschikten enkel over een overlijdensdekking.

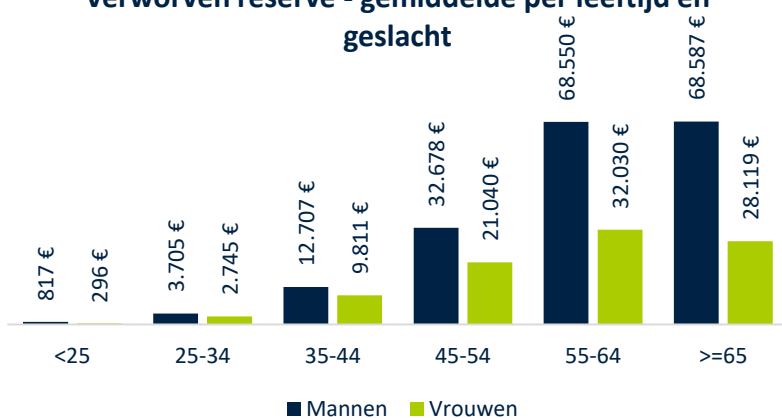

Verworven reserve

Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per leeftijd

Verworven reserve - gemiddelde per leeftijd en geslacht

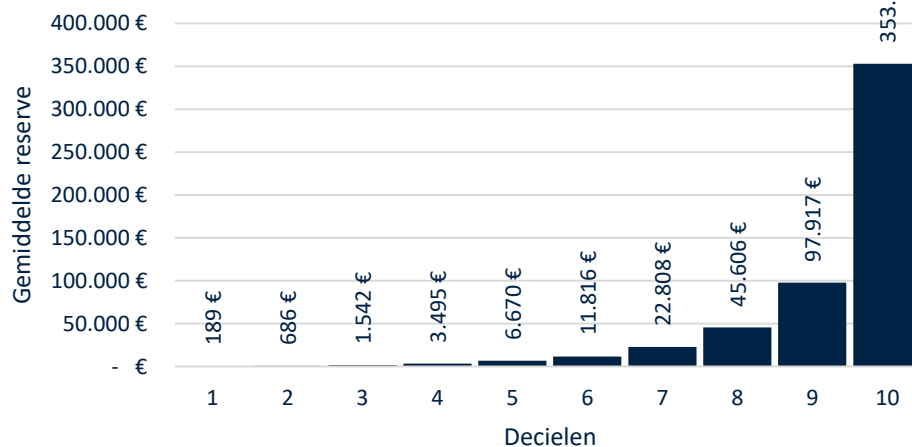

De **gemiddelde verworven reserve** voor een aangeslotene die de pensioenleeftijd nadert (55-64 jarigen) bedraagt **54.384 euro**. Dit bedrag stemt overeen met een **maandelijkse rente van 196 euro***. De mediaanreserve ligt evenwel een heel stuk lager (8.747 euro).

De gemiddelde reserve van mannen voor die leeftijdscategorie (**68.550 euro** of 246 euro in maandelijkse rente*) is dubbel zo hoog als die van vrouwen (**32.030 euro** of 115 euro in maandelijkse rente*).

**Deze rente stemt overeen met de maandelijkse rente die op Mypension.be wordt vermeld. Dit bedrag maakt een inschatting van de rente waarop een aangeslotene op 65 jaar maandelijks zou kunnen terugvallen op basis van de reeds opgebouwde pensioenreserves. Daarbij wordt uitgegaan van een geïndexeerde levenslange rente die in geval van overlijden voor 80% wordt doorbetaald aan de overlevende partner.*

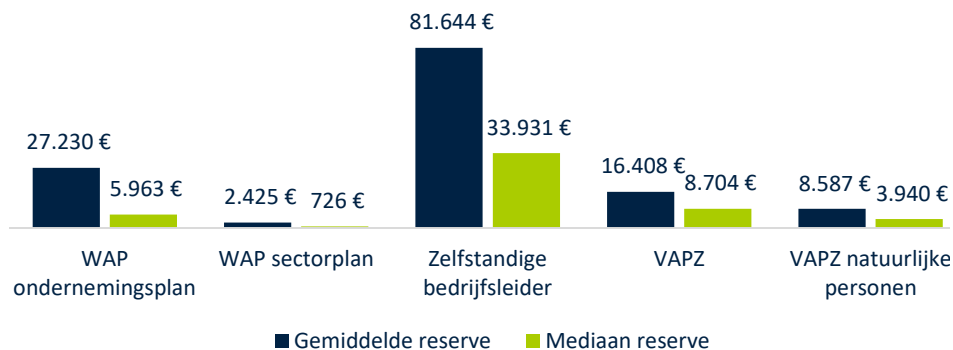
Gemiddelde verworven reserve in de leeftijdscategorie 55 tot en met 64 jaar per deciel

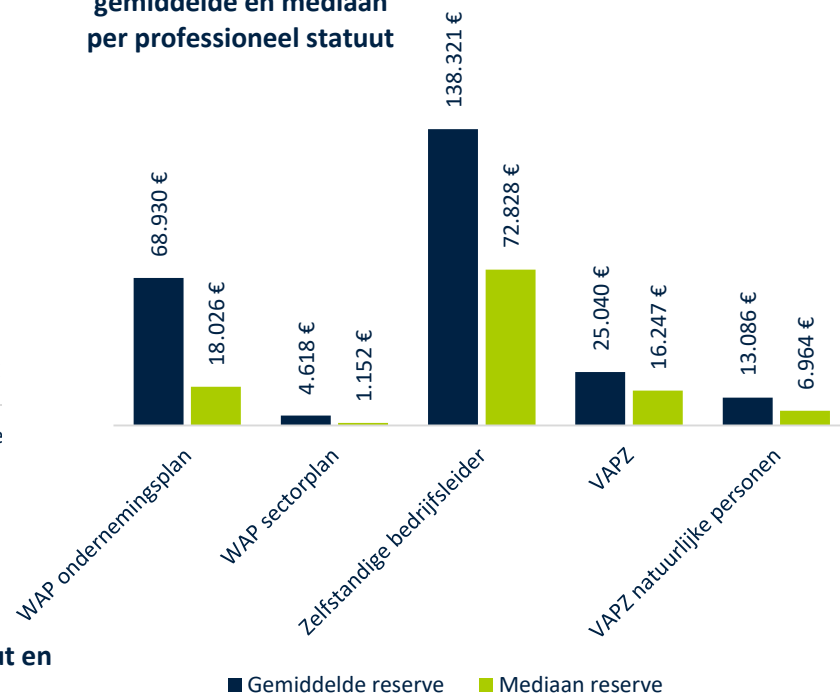

Verworven reserve

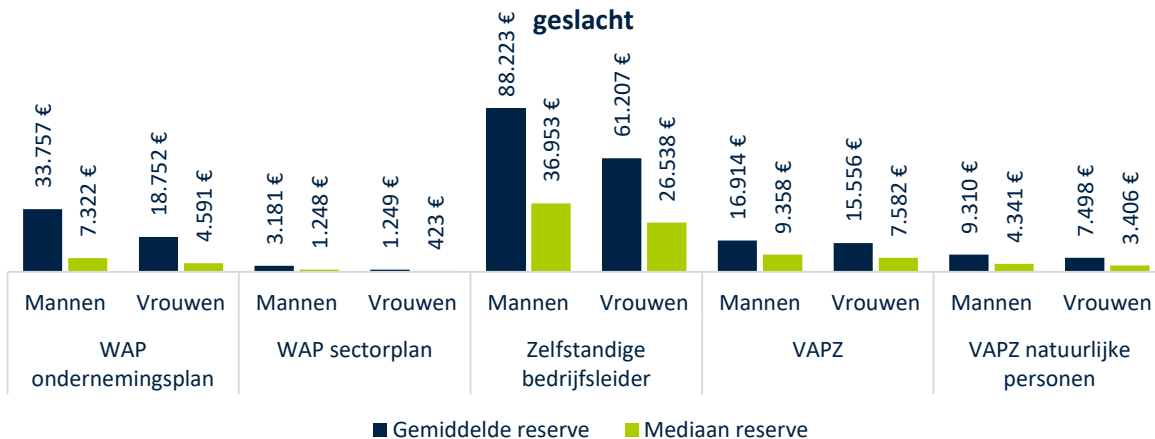
Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per professioneel statuut

Verworven reserve 55 tot 64 jaar – gemiddelde en mediaan per professioneel statuut

Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per professioneel statuut en geslacht

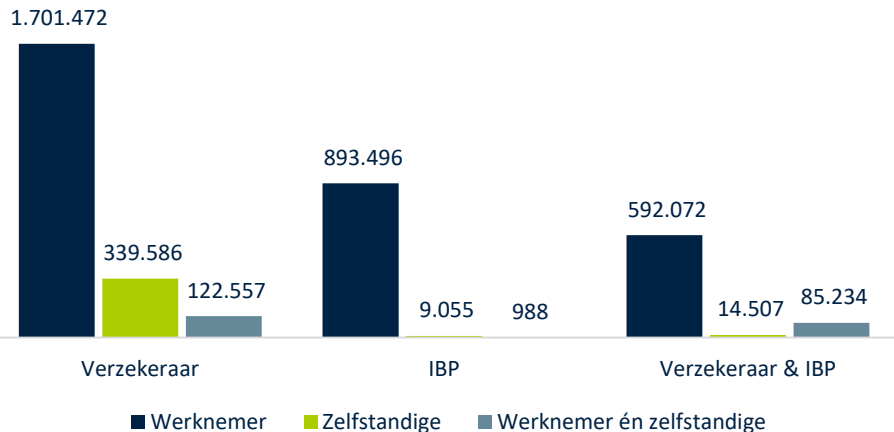

Ook tussen de professionele statuten zijn er erg grote verschillen in verworven reserve.

Pensioeninstellingen

Aangesloten per professioneel statuut

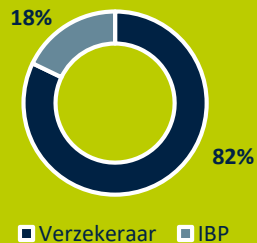
Bij een verzekeringsonderneming kan het aanvullend pensioen beheerd worden in een tak 21- en/of een tak 23-verzekeringsproduct:

- in een **tak 21-verzekeringsproduct** waarborgt de verzekeringsonderneming een vast rendement;

- in een **tak 23-verzekeringsproduct** waarborgt de verzekeringsonderneming geen rendement: de gestorte bijdragen worden geïnvesteerd in één of meerdere beleggingsfondsen en het rendement wordt bepaald door de prestaties van deze beleggingsfondsen.

28 verzekeraars beheren samen 70 miljard euro aan pensioenreserves. 176 pensioenfondsen (IBP's) beheren samen 15 miljard euro aan pensioenreserves.

De 6 buitenlandse pensioeninstellingen (4 verzekeraars en 2 IBP's) die in België een grensoverschrijdende activiteit uitoefenen, beheren 1% van de pensioenreserves.

Verworven reserves

